

BAYBURT ÜNİVERSİTESİ

**EĞİTİM
FAKÜLTESİ
DERGİSİ**

EV TEMELLİ FEN ÖĞRENME ETKİNLİKLERİNE AİLE KATILIMININ BAZI DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ¹

Feridun Fikret AKSU², Ataman KARAÇÖP³

Özet

Bu araştırmada ortaokulda öğrenim gören çocukların ailelerinin, çocuklarının fen derslerinde ev temelli öğrenme etkinliklerine katılımının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın örneklemini 580 öğrenci velisi oluşturmuştur. Araştırmanın verileri araştırmacılar tarafından oluşturulan velilere yönelik “Öğrencilerin Ev Temelli Öğrenme Etkinliklerine Aile Katılımı Ölçeği (ÖETÖE-AKÖ)” kullanılarak toplanmıştır. Elde edilen bulgulardan velilerin katılım düzeylerinin cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı görülmüştür. Velilerin aktif katılım düzeyleri, katılım konusunda kendini geliştirme çabaları ve yetersizlik algılarının velinin öğrenim düzeyine göre farklılaştığı bulunmuştur. Velilerin aktif katılım düzeylerinin ve yetersizlik algılarının velilerin gelir düzeylerine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaştığı tespit edilmiştir. Araştırmaya katılan ebeveynlerin çocuklarının ev temelli öğrenme etkinliklerine aktif katılımlarının, yetersizlik algılarının, sorumluluk algılarının ve katılım konusunda kendilerini geliştirme çabalarının çocuklarının okuduğu sınıf düzeyi değişkenine göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Araştırmaya katılan ebeveynlerin meslek gruplarına göre çocuklarının ev temelli öğrenme etkinliklerine aktif katılımlarının, yetersizlik algılarının ve katılım konusunda kendilerini geliştirme çabalarının anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Aile Katılımı, Fen Eğitimi, Ev Temelli Öğrenme

¹Bu çalışma yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

²19 Mayıs İlçesi Kuşkayası İlkokulu, Müdür Yardımcısı, SAMSUN, TÜRKİYE
feridunfikret@gmail.com

³Yrd. Doç. Dr., Kafkas Üniversitesi Eğitim Fakültesi/ İlköğretim Bölümü, KARS,
TÜRKİYE ataman.karacop@gmail.com

AN INVESTIGATION OF THE PARENTAL INVOLVEMENT IN HOME BASED SCIENCE LEARNING ACTIVITIES IN TERMS OF SOME VARIABLES

Abstract

The aim of this study was to investigate the extent to which parents of secondary school students (5th to 8th) participate in their children's home-based learning activities in science courses with regard to some variables. The sample of the research comprised 580 parents. The Parent Involvement in Students' Home Based Learning Activities Scale (PI-SHBLAS) was used to collect data. The data showed that the frequency of parents' participation was not found significant according to gender. Parents' active participation frequency, their efforts to develop themselves on this and the feeling of insufficiency were found different according to education levels. Parents' active participation frequency and feeling insufficient were statistically found much different according to their income. Parents' active participation in their children's home-based learning activities, insufficiency feeling, responsibility perception and their efforts on developing themselves were meaningfully different according to their children's school grades. The job types of these parents were seen to have meaningful differences in their children's active home-centered learning, insufficiency perception and efforts on developing themselves in the matter of participation.

Keywords: *Parental Involvement, Science Education, Home Based Learning.*

GİRİŞ

Fen bilimlerini öğrenme sürecinin ilk temelleri henüz çocuklar okula başlamadan anne ve babalarının çocukların merakla sordukları sorulara verdikleri cevaplar sayesinde atılmaya başlanır. Çocuklar anne ve babalarına “çiçekler nasıl açar?”, “gökyüzü neden mavi?”, “neden kar yağıyor?”, Sesi ve müziği ortaya çıkaran nedir?, Dağlar nereden gelir?” gibi yüzlerce soru sorarak dünyayı ve yaşadıkları ortamı anlamaya çalışırlar. Ebeveynler bu sorulardan sıkılıp çocuklarını geçiştirmek yerine onları soru sormaya teşvik etmelidir, çünkü merak çocuklar için doğaldır ve bu sorular çocukların ilerideki yaşamlarında başarılı olabilmeleri için gereklidir. Ancak fen okuryazarlığı yönünden kendini geliştirmiş ebeveynler, çocuklarının doğaya ve bilime karşı hissettikleri merak duygularını giderirken bilimselliğe yakın açıklamalar yapabilir ve çocuklarını doğru bilgilerle donatabilirler (Şahin, Sanalan, Bektaş ve Kaygısız, 2010).

Fen derslerinde bireyden evreni ve çevreyi çok iyi gözlemlemesi beklenir. Bu gözlemleri bilimsel yönden değerlendirmesi amaç edinilir. Öğrenciler fen derslerinde çevrelerini bilimsel olarak incelemelidir. Gözlemlerini objektif yapma ve doğru karar verme konusunda alışkanlık kazanmalıdır. Bu durum topluma, ailesine ve en önemlisi kendisine yararlı olacaktır. Bilimde her şey gizemli değildir. Bilimsel olma merak, gözlem, bir şeyin nasıl gerçekleştiğini sorma ve cevapları nasıl bulacağını öğrenmeyi içerir. Merak çocuklar için doğaldır, fakat onlar gördüklerini nasıl anlamlandıracakları konusunda yardıma ihtiyaç duyarlar. Birçok aile fende çocuklarına yardım edemeyeceklerini düşünür. Fakat ebeveynlerin çocuklara yardım etmek için fizikte veya kimyada öğrenim derecelerine sahip olmaları gerekmemektedir. Ebeveynlerin bütün ihtiyacı çocuklarıyla gözlem yapma, öğrenmeye istekliliktir, çocuklarının doğal meraklarını besleyecek zamanı ayırmak ve çaba harcamaktır (Diana, 2008; Paulu & Martin, 1991).

Hızla gelişen dünyamızda, bilim ve teknolojideki gelişmelerle, toplumların aile ve çocuğa bakış açısı değişmektedir. Ailelerin, çocuk yetiştirme konusunda geleneksel tutumlardan uzaklaşması gerektiği görüşü tartışmasız bir şekilde kabul edilmektedir. Bunun yanı sıra, aileler de çocuklarını tanıma, çocuklarının gelişimini destekleme ve anne-babalıkla ilgili olumlu duygular geliştirme konusunda daha çok yardıma gereksinim duymaktadırlar. Son yıllarda, dünyada, aile eğitiminin önemi daha çok anlaşılmiş ve bununla ilgili yapılan çalışmalara ağırlık verilmeye başlanmıştır. Çeşitli kuruluşlar tarafından, çocuk gelişimi, eğitimi, olumsuz davranışların giderilmesi, ailenin çocuk yetiştirme ile ilgili bilinçlendirilmesi, çocuğa karşı olumlu tutum geliştirmesi gibi konularda ailelere yönelik planlı ve sistemli bir şekilde programlar düzenlenmektedir (Tezel-Şahin ve Cevher-Kalburan, 2009).

Anne, baba ve ailedeki diğer yetişkinler velisi olarak çocuğun başarısında önemli bir yere sahiptir. Veli-okul işbirliği, çocuk eğitimine oldukça önemli

katkıları sağlayan bir süreç olarak ele alındığında, bu sürecin nasıl işletilmesi gerektiğinin irdelenmesi sürecin etkin hale getirilmesi açısından oldukça önemlidir. Fakat çoğu ebeveyn, çocuklarının ödevlerinde onlara nasıl yardım edebileceklerini bilmemekte, öğrenmelerine ket vurmakta, hatta zarar vermektedir. Ödev, okul ile aile arasında köprü görevi görse de, işbirliğinin niteliğine ilişkin beklentiler farklılık göstermektedir. Aileler çoğunlukla çocuklarının öğrenmelerini desteklemeye isteklidirler, ancak çoğunlukla nasıl yardımcı olacaklarını ve onların katılımının niçin önemli olduğunu bilmezler. Aileler arasında ödevin zamanı ve içeriği (görevin içeriği, daha fazla bilgi veya yardım için kaynaklar vb.) ile ilgili sorunları olanlar bulunabilir (Turanlı, 2009; Walker, Hoover-Dempsey, Whetsel & Green, 2004). Anne-babalar, çocuklarının öğretim sürecine katılmak isteseler de bunu nasıl gerçekleştireceklerini bilememektedirler ve sürecin dışında kalmaktadırlar (Keçeli-Kaysılı, 2008).

Ebeveynlerin çocuklarının eğitimine dâhil olabilecekleri süreçlerden biri de ev temelli öğrenme etkinlikleridir. Ev temelli öğrenme etkinliklerinin başında da ev ödevleri gelir. Fen eğitiminde ev ödevleri, derste anlatılan konuları gözden geçirme fırsatı verdiği ve öğrencilere bilimsel düşünme becerisi kazandırabileceği için öğretim programlarının temel bir ögesi olmuştur (Milli Eğitim Bakanlığı (MEB), 2006). Ödevler, öğretmenler tarafından günlük olarak derslerin düzenli tekrarı, kazanılan becerilerin gelişmesi ve bir sonraki derse hazırlık olması amacı ile verilen, öğrencinin okul dışında tamamlanması istenen çalışmalar olarak tanımlanmaktadır (Secer, 2010; Van Voorhis, 2003). Ödev, öğretmenler tarafından öğrencilerin ders dışı zamanlarda hazırlanmaları için verilen; bazen derse hazırlık ve genelde derste öğrenilenleri pekiştirme, genişletme ve tamamlamayı amaçlayan çalışmalardır. Sözlü ve yazılı ev ödevleri olabileceği gibi, bireysel ve grup halinde olan ödevler de eğitim-öğretim etkinlikleri arasında yer almaktadır (Arıkan ve Altun, 2007). Ev ödevleri velilerle iletişim kurmak için etkili bir yol olup çocuklarının öğrenmesine etkin bir şekilde katılma fırsatı sağlar ve velilerin programı anlamasına ve çocuğunun derslerdeki gelişimini izlemesine yardımcı olur. Ödev, öğrencilerin öğrenme ihtiyacı doğrultusunda, onları araştırma ve inceleme yapmaya, derslerde işlenen konuları daha iyi kavramaları veya bir konu hakkında çalışmaya yöneltmek amacıyla verilen ders dışı etkinliklerinin tümüdür. Öğrenme kuramlarına göre ödevler, aktif öğrenmeyi sağlayan öğrenme etkinliklerinden biridir. Ödevler, eğitimcilerin çoğu tarafından eğitim kurumlarında sıklıkla kullanılan ev temelli öğretim uygulamalarıdır (Gündoğan-Özben, 2006; Yuladır ve Doğan, 2009). Ev ödevi yapmak okul çağındaki birçok çocuk için günlük bir rutindir ve araştırmalar ebeveynlerin çocuklarının ev ödevlerine katılımını, öğrencilerin akademik performanslarını artırmada yardımcı olacağı için desteklemektedir. Bununla birlikte aileler ev ödevlerini eğitim sisteminin önemli bir parçası olarak görmelerine rağmen çocuğun öğrenim gördüğü kademe ilköğretimden yukarıya çıktıkça ebeveynlerinin ev ödevleri konusundaki katılımları

azalmaktadır. Ev ödevi gibi okul ile ilişkili aktivitelere öğrenci ailelerini dâhil etme çabaları, eğitim kalitesini yükseltme stratejilerinin önemli bir bileşeni haline gelmektedir (Balli, Wedman & Demo, 1997).

Ebeveynler genellikle ev ödevleri ile çocuklarının eğitimine dâhil olurlar. Çocuklar ödevlerini evde de yapsa, okul programlarından sonra da bunu tamamlasa veya okul gününde üzerinde de çalışsa, ödev (a) ebeveynler ve diğer yetişkinlerin çocuklarının ne öğrendiklerini bilmelerine izin vermede (b) çocuk ve ebeveynlerin okulda neler olup bittiği hakkında konuşmalarına sebep olmada ve (c) öğretmenlerin çocukların öğrenmeleri hakkında ebeveynlerden geri bildirim alması için bir fırsat sağlamada güçlü araçlar olabilir (Walker, Hoover-Dempsey, Whetsel & Green, 2004).

Ev ödevlerine ebeveyn katılımıyla ilgili literatür incelemesi çalışmalarına göre bu konuda iki önemli görüş ön plana çıkmaktadır. Görüşlerden birisi, ebeveyn katımlı ev ödevlerinin öğrencileri öğrenmeye ve uygulamaya teşvik ettiği ve eğitim sistemi ile ailelerin arasındaki ilişkiyi geliştireceği yönündedir. Buna karşı olan bir görüş ise, ödevlerde öğrencilere sık sık yardım etmenin velilerin bireysel ihtiyaçlarına yönelik olmayan anlamsız görevler meydana getirdiği ve öğrencilerin kafasının karışabileceği yönündedir. Aynı şekilde, ev ödevi ile ilgili araştırmalar, ev ödevi konusunda ebeveyn katılımının hem pozitif (örneğin, öğrenci başarısını artıran bir mekanizmanın ortaya çıkması) hem de negatif etkilerinin (örneğin, ebeveynlerin öğretmenden farklı olarak kullandığı yöntemlerin çocukların kafasını karıştırabileceği) olabileceğini dile getirmiştir (Balli, Wedman & Demo, 1997). Çoğu öğretmen ödevi bir öğretim yöntemi olarak ya sınıfta öğrenilen bir konunun pekiştirilmesi ya da sonraki derslere hazırlıklı gelmesini sağlamak için kullanır (Van Voorhis, 2004). Genel bir deyişle, ödev akademik uğraşlarla geçen zamanı artırırken, öz-disipline ve çalışma alışkanlıklarına katkı sağlamakta ve ebeveynleri okula yakınlaştırmaktadır. Ödevle uğraşma, bağımsız çalışma alışkanlığı kazandırır, anne baba-okul ilişkisini olumlu etkiler. Ancak, ödevler çocuk ve aile için sıkıntı kaynağı olabilir; ödev, doğrudan veya dolaylı olarak, aileye önemli bir yük yükler ve öğrencinin dinlenmeye ve sosyalleşmeye ayracağı zamanı sınırlar (Turanlı, 2009).

Çocukların ev temelli öğrenme etkinliklerine ailenin katılımı Epstein'in (akt: Van Voorhis, 2003) ortaya koyduğu eğitimde aile katılımı modelinin altı türünden birisidir. Literatürde aile katılımı üzerine yapmış olduğu çalışmalarla önemli bir yere sahip olan bilim insanlarından Epstein tarafından altı farklı aile katılım türü belirlenmiştir. Bunlardan birincisi, ailelerin çocukları için evde temel sorumluluklarını yerine getirmeleriyle ilgili ebeveynliktir. İkincisi, çocuğun gelişimini ve okuldaki eğitim programını desteklemek amacıyla okul-ev arasında sağlıklı bilgi alışverişini sağlayan iletişim sürecidir. Üçüncüsü, okuldaki etkinliklere velilerin isteyerek katılmalarını gerektiren gönüllülüktür. Dördüncüsü, velilerin eğitim programı ve ödevlerle ilgili çalışmalarda ev ortamında çocuklarına yardımcı olmalarını içeren evde öğrenmedir. Beşincisi, okuldaki yönetim süreçlerinin ve diğer etkinliklerin gerçekleştirilmesinde

ailelerin görüşlerini yansıtmalarını sağlayan karar vermedir. Sonuncusu ise; velilerin, çocukların öğrenmesine ve gelişimine destek olacak, kendilerine yönelik düzenlenecek etkinliklerde toplumsal kaynaklardan ve hizmetlerden yararlanmalarını gerektiren toplumsal işbirliğidir (Epstein & Van Voorhis, 2001; Ersoy ve Anagün, 2009; Fan, Williams & Wolters, 2012; Keçeli-Kaysılı, 2008; Uludağ, 2008; Van Voorhis, 2003; Wingard & Forsberg, 2009).

Çocukların eğitiminde aile katılımının literatürde birçok tanımı bulunmaktadır. Eğitimde aile katılımı; çocuğun nitelikli bir eğitim alarak başarıya ulaşması için, aile ile okul arasındaki etkileşimin artırılması, ailenin okul ile sürekli bilgi alışverişinde bulunması, aile-çocuk-okul arasındaki ilişkilerin geliştirilmesi, ailelerin okul ile birlikte hareket etmesi için okul etkinliklerinin oluşum sürecine ailenin de dâhil olması, bunun için ailenin eğitilmesi, bilinçlendirilmesi, aileye sosyal ve duygusal destek verilmesi, okuldaki programların ailelerin önerileri ve katkıları ile zenginleştirilmesi olarak tanımlanmaktadır. Eğitimde aile katılımı en genel olarak ebeveynlerin çocuklarının eğitimleri için kullandıkları kaynaklara yaptıkları yatırım olarak tanımlanabilir (Demircan, 2012; Kılıç, 2010).

Ailenin, çocuklarının eğitimi üzerine etkileri uzun zamandır eğitim sosyolojisinin önemli konularından biridir. Özellikle yapılan çalışmalar, ailelerin sorumluluklarının çocukların eğitim çıktıları üzerinde çeşitli etkileri olduğunu desteklemektedir (Ho, 2010). Son yıllarda aile katılımının öğrencilerin akademik başarılarını etkileyen önemli bir faktör olduğu sürekli olarak ifade edilmektedir. Araştırmalar aileleri onların eğitimine katılan çocukların başarılarının, okula karşı tutumlarının, okula devamlarının arttığını, okul görevlerine daha fazla zaman harcadıklarını ve okulu yarım bırakmalarının azaldığını göstermiştir. Ayrıca aile desteğinin diğer sosyal faktörler gibi öğrencilerin okul motivasyonunda önemli bir faktör olduğu görülmüştür (Anderson & Minke, 2007; Fan, Williams & Wolters, 2012; Ji & Koblinsky, 2009).

Öğrencinin eğitim öğretim hayatı boyunca başarısını etkileyen faktörler, farklı çalışmalarda çeşitli alt faktörleri içinde barındırmalarına rağmen genel olarak iç faktörler ve dış faktörler olarak ikiye ayrılabilir (Çelenk, 2003; Memiş, 2007; Talib, Luan, Azhar & Abdullah, 2009; Yenilmez ve Duman, 2008). Bu çalışmalarda, başarıyı etkileyen dış faktörler dikkate alındığında hepsinin ortak noktası aile katılımını dolaylı ya da doğrudan etkileyen konular (ilgi, çalışma ortamlarının sağlanması, değerler, iletişim vb.) olarak göze çarpmaktadır. Benzer şekilde, öğrenci başarısını etkileyen faktörler değerlendirildiğinde ailenin sosyo-ekonomik yapısı, anne ve baba eğitim durumları, anne baba mesleği, öğrenci başarı ya da başarısızlık durumlarını etkilediği birçok çalışma sonucu ortaya da konmuştur (Yenilmez ve Duman, 2008). Eğitimde aile katılımının öğrenciler, aileler ve öğretmenler için birçok faydasının olduğu dile getirilmiştir (Epstein & Van Voorhis, 2001; Fan & Chen, 2001; Henderson & Mapp, 2002; Hill & Craft 2003; Jeynes, 2003). Bununla birlikte, hem aileler hem de öğretmenler etkin aile katılımını engelleyen

faktörleri, sınırlı bilgi ve yetenek, işbirliği için imkân sınırlılığı, psikolojik ve kültürel koşullar olarak ifade etmişlerdir. Bahsi geçen bu faktörler, birçok okul ve ailenin, aile katılımının faydalarının hiçbir zaman farkında olmamasına sebep olmuştur (Kim, 2009; Lemmer, 2011; Mendez, 2010).

Çocukların fen eğitimine katılımı ile ilgili ebeveynlerin bireysel ve kurumsal ilgiler oluşturmaya yönelik bir araştırmada, matematik ve okumayla karşılaştırıldığında ebeveynlerin öz-güven eksikliği ve okul-ev ilişkilerindeki eksikliklerden dolayı genellikle çocuklarının fen eğitimine daha az katıldıkları ifade edilmiştir (Kaya & Lundeen, 2010). İlköğretim 1. sınıf öğrencilerinin başarılarının, sosyoekonomik boyutlarda aile ilişkisinin değerlendirildiği bir araştırmada üst ve orta sosyoekonomik düzeydeki ailelerin çocuklarına daha elverişli yaşam koşulları sağlamakta oldukları, çocukları ile iletişimlerinin daha yoğun ve yapıcı olduğu, çocuğun okuldaki etkinlikleri ile ilgilendikleri ve öğretmeni ile daha sık iletişime girdikleri görülmüştür. Alt sosyoekonomik sınıf ailelerinin çocuklarının eğitim-öğretim gördüğü okullarda görev yapan üç öğretmenle yapılan görüşmeler sonucunda da orta ve üst sosyoekonomik grup öğretmenlerinin aileden ve çocuğun başarısı ile ilgili konularda yardımlarından alt sosyoekonomik grup öğretmeninden daha memnun oldukları belirlenmiştir (Salıcı-Ahioğlu, 2006). Velilerin çocuklarının eğitimine katılımlarına ilişkin tutum ve inançları ile öğretmenlerin aile katılımında farklı etkinliklere ilişkin görüşlerinin incelendiği bir araştırmada velilerin okulda etkinliklere katılım düzeyinin evde katılım düzeyinden yüksek olduğu görülmüştür. Velilerin lise ve yükseköğretim kurumlarına göre ilköğretimde daha yüksek katılım gösterdikleri ve aile katılımının öğrencinin başarısını artırmada etkili olduğu belirtilmiştir (Smith-Hill, 2007).

Ailenin ilköğretim öğrencilerinin eğitimi üzerindeki etki düzeyinin belirlenmesine yönelik bir araştırmanın sonucuna göre; annelerin babalara göre çocuklarına daha fazla zaman ayırdıkları, 31–40 yaş arasında olan velilerin, ev ortamının ders çalışmaya uygun olmasına her zaman dikkat ettikleri belirlenmiştir. İşsiz anne ve babaların daha çok çocuklarının okulundaki temizlik ve çevre düzenlemesi aktivitelerine katıldığı, ev hanımı olanların daha fazla okul aile birliği toplantılarına düzenli olarak katıldıkları ayrıca memur olanların çocuğu kendisiyle konuşmak istediğinde işini bırakıp çocuğunu daha fazla dinlediği sonuçlarına ulaşılmıştır (Pala-Günkan, 2007). Okur-yazar Türk anne-babaların çocuklarının eğitim-öğretimlerine katılım düzeylerinin incelendiği bir araştırma sonucunda elde edilen bulgular anne-babaların yüksek sayılabilecek bir katılım düzeyine sahip olduklarını göstermiş ve üniversite mezunu anne-babaların üniversite mezunu olmayan anne-babalara göre çocuklarının eğitim-öğretimlerine istatistiksel olarak anlamlı bir düzeyde daha fazla katıldıkları bulunmuştur. Anne-babaların çocuklarının eğitim-öğretimlerine katılımları ile çocuklarının akademik başarıları arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür (Kotaman, 2008). İlköğretim okullarının birinci kademesinde öğrenim gören çocukların anne ve babalarının, çocuklarının eğitim öğretim sürecine ne ölçüde katıldıklarının bazı

değişkenler açısından incelenmesinin amaçlandığı bir araştırmada annelerin çocuklarının ödev ve çalışmalarını babalara göre anlamlı düzeyde daha fazla destekledikleri sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca ailenin gelir düzeyi ile özellikle çocuğun sosyo-kültürel gelişimini destekleme ve öğrenmeyi destekleyici bir ev ortamı yaratma düzeyleri arasında orta düzeyde pozitif yönde; gönüllü aktif katılım düzeyleriyle de orta düzeyde negatif yönde ilişkiler bulunmuştur (Şad ve Gürbüz Türk, 2013).

Yapılan araştırmalar öğrenci başarısına katkı konusunda ödevlerin ve bu çalışmalara aile katılımının önemini göstermektedir. Ancak ulaşılabilen literatür çerçevesinde ülkemizde aile katılımı konusunda yapılan araştırmaların daha çok okul öncesi eğitim düzeyinde olduğu, ilköğretim ve ortaöğretim kademelerinde aile katılımının akademik başarıya etkisi ve aile katılımının engelleri konularına değinildiği görülmüştür. Ayrıca araştırmaların genel olarak ya aile katılımı ya da okul-aile işbirliği kapsamında yürütüldüğü, özel alanlara yönelik araştırmaların az olduğu bunların içinde de fen derslerinde aile katılımı konusunun yeterince incelenmediği tespit edilmiştir. Tüm bu hususlar göz önünde bulundurulduğunda bu araştırmanın, ortaokul fen derslerindeki ev temelli öğrenme etkinliklerine ailelerin katılımlarını etkileyen faktörlerin belirlenmesi açısından önemli olacağı düşünülmüştür. Ayrıca bu araştırma, aile katılımı konusundaki sınırlı olan araştırma birikimine katkı sağlaması ve ev temelli öğrenme etkinliklerine ailelerin aktif katılımını artırmaya yönelik deneysel araştırmalara ışık tutması bakımından da önemlidir.

Bu araştırmada çocukları ortaokulda öğrenim gören ailelerin, çocuklarının fen derslerindeki ev temelli öğrenme etkinliklerine katılımlarının çeşitli değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla araştırma kapsamında, aşağıda belirtilen alt problemlere cevap aranmıştır:

1. Ailelerinin görüşlerine göre, çocuklarının fen derslerindeki ev temelli öğrenme etkinliklerine katılım düzeyleri ebeveynin cinsiyetine göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

2. Ailelerinin görüşlerine göre, çocuklarının fen derslerindeki ev temelli öğrenme etkinliklerine katılım düzeyleri ebeveynin eğitim düzeyine göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

3. Ailelerinin görüşlerine göre, çocuklarının fen derslerindeki ev temelli öğrenme etkinliklerine katılım düzeyleri ebeveynin mesleğine göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

4. Ailelerinin görüşlerine göre, çocuklarının fen derslerindeki ev temelli öğrenme etkinliklerine katılım düzeyleri ebeveynin gelir düzeyine göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

5. Ailelerinin görüşlerine göre, çocuklarının fen derslerindeki ev temelli öğrenme etkinliklerine katılım düzeyleri ebeveynin yaşına göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

6. Ailelerinin görüşlerine göre, çocuklarının fen derslerindeki ev temelli öğrenme etkinliklerine katılım düzeyleri çocuğun sınıf düzeyine göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

2. YÖNTEM

Araştırmanın Türü ve Deseni

Bu araştırma nicel yaklaşıma göre yürütülmüştür. Araştırma veli görüşlerine göre, ailelerin çocuklarının fen ve teknoloji dersi ev temelli öğrenme etkinliklerine katılım düzeyleri bazı değişkenlere (ebeveynin cinsiyeti, yaşı, eğitim düzeyi, mesleği, gelir düzeyi ve çocuğun sınıf düzeyi) göre karşılaştırmayı amaçladığından tarama modeli ile yürütülmüştür (Karasar, 2011).

Örneklem

Araştırmanın çalışma evrenini 2013–2014 eğitim-öğretim yılında Samsun ilindeki ortaokulların 5, 6, 7 ve 8. sınıflarında öğrenim gören çocukların velileri oluşturmuştur. Araştırmanın amaçları doğrultusunda uzman görüşleri alınarak belirlenen alt, orta ve üst sosyo-ekonomik düzeyi temsil eden okullar arasından tesadüfî yöntemle dördü alt, dördü orta ve ikisi üst sosyo-ekonomik düzeyden olmak üzere 10 okul tabakalı rastgele örnekleme yöntemiyle seçilmiştir. Araştırmanın örneklemini, 2013–2014 eğitim-öğretim yılında Samsun ilinde bulunan devlete bağlı ortaokullarda çocukları 5, 6, 7 ve 8. sınıfa devam eden 580 öğrenci velisi oluşturmuştur. Örneklemde yer alan velilere ait demografik bilgiler Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Araştırma Örnekleminde Yer Alan Velilere Ait Demografik Bilgiler

Değişken	Değer	f	%
Velinin Cinsiyeti	Bayan	402	69,3
	Bay	178	30,7
Velinin Medeni Hali	Bekâr	67	11,6
	Evli	513	88,4
	Okur-Yazar	32	5,5
Velinin Eğitim Düzeyi	İlkokul	291	50,2
	Ortaokul	118	20,3
	Lise	96	16,6
	Yükseköğrenim	43	7,4
Velinin Mesleği	Çalışmıyor	37	6,4
	Ev Hanımı	301	51,9
	İşçi	54	9,3
	Memur	56	9,6
	Çiftçi	43	7,4
	Serbest Meslek	44	7,6
	Esnaf/Zanaatkâr	17	2,9
	Diğer	28	4,8

Değişken	Değer	f	%
Velinin Aylık Geliri	<=846 TL	238	41,0
	847-1999 TL	216	37,2
	2000-3500 TL	81	14,0
	3501 TL ve Üzeri	45	7,8
Çocuğa Yakınlık Derecesi	Annesi	375	64,7
	Babası	163	28,1
	Diğer	42	7,2
Velinin Yaşı	<=30	55	9,5
	31-36	183	31,6
	37-42	198	34,1
	43-48	95	16,4
	>=49	49	8,4
Çocuğun Okuduğu Sınıf	5. Sınıf	118	20,3
	6. Sınıf	96	16,6
	7. Sınıf	164	28,3
	8. Sınıf	202	34,8
Çocuğun Özel Ders-Kurs Alma Durumu	Hiçbiri	293	50,5
	Öz. Ders	21	3,6
	Dershane	92	15,9
	Etüt Salonu	37	6,4
	Tanıdık Ücretsiz	81	14,0
	Birden Fazla	20	3,4
	Diğer	36	6,2
Toplam		580	100

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verileri araştırmacı tarafından ilgili alan yazın incelenerek oluşturulan velilere yönelik “Öğrencilerin Ev Temelli Öğrenme Etkinliklerine Aile Katılımı Ölçeği (ÖETÖE-AKÖ)” kullanılarak toplanmıştır (Aksu, 2014). ÖETÖE-AKÖ’nün veli formu iki kısımdan oluşmaktadır. Birinci kısımda demografik özelliklere ilişkin bilgileri içeren 9 soru bulunmaktadır. Ölçeğin bu kısmında velilere ait, cinsiyet, öğrenciye yakınlık düzeyi, yaş, meslek, gelir düzeyi, eğitim düzeyi, medeni durumu, çocuğunun sınıf düzeyi ve çocuğunun özel ders-kurs alma durumu ile ilgili olarak bilgi toplamayı amaçlayan sorulara yer verilmiştir. İkinci kısımda ise aile katılımına ilişkin görüşleri içeren 5’li likert tipi (5 Her zaman, 4 Sık sık, 3 Bazen, 2 Nadiren, 1 Hiçbir zaman) 40 ifade yer almaktadır.

ÖETÖE-AKÖ’nün veli formu geliştirilirken literatürde aile katılım modelinde yer alan ev temelli katılıma ilişkin davranışlar kategorize edilmiştir. Sonra, araştırma kapsamında olmayan Kars ilinde bulunan üç

ortaokulun 5-8. sınıflarına devam eden öğrencilerin ebeveynlerinden oluşan 200 kişiye ÖETÖE-AKÖ veli formu uygulanmıştır (Aksu, 2014). ÖETÖE-AKÖ veli formundan elde edilen veriler kullanılarak ölçeğin yapı geçerliliğini incelemek için açımlayıcı faktör analizi kullanılmıştır. Açımlayıcı faktör analizi araştırmacılarca belirlenen maddeler arasından aynı yapıyı ya da niteliği ölçen maddelerin ortaya çıkarılarak gruplanması ve az sayıdaki bu anlamlı üst yapılarla (faktörlerle) ölçmenin açıklanmasını amaçlayan bir analiz tekniğidir (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2010). Anketin güvenilirliğini belirlemek için Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı hesaplanmıştır.

ÖETÖE-AKÖ'nin yapı geçerliliğini belirlemek amacıyla değişkenler arasında ilişkilerden hareketle faktör bulmaya yönelik işlemlerin yapıldığı açımlayıcı faktör analizi veri setine uygulanmadan önce veri setinin faktör analizi için uygun olup olmadığı Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) 0,832 olarak bulunmuştur. Bu değer istenilen KMO değerinden (minimum değer = 0.60) oldukça fazladır. Bartlett testinin sonucu ise [$\chi^2=1770,812$; $sd=435$; $p<.001$] anlamlı bulunmuştur (Aksu, 2014). Elde edilen bu sonuçlar, verilerin açımlayıcı faktör analizi için uygun olduğunu göstermektedir. ÖETÖE-AKÖ'nün yapı geçerliliği açımlayıcı faktör analizi ile incelenmiştir. Açımlayıcı faktör analizinde ankette yer alacak maddelerin belirlenmesinde maddelerin yük değerlerinin en az 0.30 ve maddelerin tek bir faktörde yer almasına; iki faktörde yer alması halinde ise faktörler arasında en az 0.10 fark olmasına dikkat edilmiştir (Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2010).

Yapılan faktör analizi sonucunda ölçekte bulunan 40 maddenin 10 maddesinden bazıları birden fazla alt ölçekte de yer aldığı, hiçbir alt ölçekte yer almadığı, yükleri düşük olduğu için atılmıştır. Ölçekte 30 madde yer almıştır ve ölçeğin 6 faktörlü olduğu görülmüştür. Ancak bazı faktörlerde üçten az madde yer alması ve altı faktörde yer alan maddeler için yapılan güvenilirlik analizi sonuçlarının bazı faktörlere ait Cronbach Alpha katsayısının 0,40'ın altında çıkmasından dolayı 30 madde alınarak 4 faktör için yeniden faktör analizi yapılmıştır. Faktör analizi sonucunda öz değeri 1,00 ve üzerinde olan 4 faktörlü bir çözüme ulaşılmıştır. Sonuçta öz değeri 1.00 ve üzerinde olan dört faktörün toplam varyansın % 42.634'ünü açıkladığı görülmüştür. Toplam 30 maddeden birinci ve ikinci faktörlerde 8, üçüncü ve dördüncü faktörlerde 7'si yer almıştır. Ölçeğin alt ölçeklerinin (faktörlerinin) Cronbach Alpha katsayıları sırayla 0,81, 0,67, 0,75 ve 0,68 olarak bulunmuştur. ÖETÖE-AKÖ'nün son hali 30 maddeden oluşmuş ve Cronbach Alpha katsayısı 0,85 olarak hesaplanmıştır (Aksu, 2014). Bu değer ölçeğin güvenilirliğinin yüksek olduğunu göstermektedir.

Faktörlerde kalan maddeler incelendiğinde 1. faktörde velilerin çocuklarının ev temelli öğrenme etkinliklerine aktif katılımını ve katılım sırasında sağladığı destekle ilgili bilgi ve becerilere sahip olmayı yansıtan maddeler olduğu görülmüş ve bu faktör "Velinin aktif katılımı" olarak adlandırılmıştır. İkinci faktörde yer alan maddeler velilerin ev temelli öğrenme etkinliklerine bakış açılarını, öğretmenle iletişimi ve destek sağlamaya ilgili

bilgi ve beceri eksikliklerini yansıtan maddeler olduğu belirlenmiş ve bu faktör “Velinin yetersizlik algısı” olarak isimlendirilmiştir. Üçüncü faktörde bulunan maddelerin velinin ev temelli öğrenme etkinliklere yönelik sorumluluk ve destek konusundaki algısı ile destek sağlamlarının huzur ve mutluluğunu yansıtacak maddeleri içerdiği için bu faktör “Velinin Sorumluluk algısı” olarak adlandırılmıştır. Dördüncü faktördeki maddelerin ise katılıma yönelik bilinçlilik, ev temelli öğrenme etkinliklerine etkili destek sağlama konusunda çaba ve gelişime açık olmayı yansıtacak maddeleri içerdiği için bu faktör de “Kendini geliştirme çabası” şeklinde isimlendirilmiştir (Aksu, 2014).

Veri Toplama Süreci

Araştırmanın verilerini toplamak amacıyla hazırlanan “Öğrencilerin Ev Temelli Öğrenme Etkinliklerine Aile Katılımı Ölçeği’nin (ÖETÖE-AKÖ)” uygulanabilmesi için Samsun İl Milli Eğitim Müdürlüğü’nden gerekli yasal izinler alınmıştır. Ölçeğin içeriği ve uygulanması ile ilgili seçilen okullardaki yöneticiler ve öğretmenler bilgilendirilmiş böylelikle yöneticilerinin ve öğretmenlerin desteği sağlanmıştır. Daha sonra ÖETÖE-AKÖ; öğretmenlerin yardımı ve öğrenciler aracılığıyla velilere gönderilmiş, ölçeği yanıtlayan veliler yanıtlanmış ölçekleri yine öğrenciler aracılığıyla okula göndermişlerdir. Okula gönderilen ölçekler toplanarak değerlendirilmiştir.

Veri Analizi

Araştırma için toplanan verilerin analizinde ortalama, standart sapma, t testi, Tek Yönlü Varyans analizi ve çoklu karşılaştırma (varyansların eşit olduğu durumlarda LSD; varyansların eşit olmadığı durumlarda Tamhane) testleri kullanılmıştır. Anlamlılık düzeyi olarak $p < 0,05$ alınmıştır. ÖETÖE-AKÖ’nün her bir faktörü için ortalama puan hesaplanarak faktörlere ilişkin bulguların yorumlanmasında puan aralıkları şöyle belirlenmiştir: Hiçbir zaman=1,00–1,80; Nadiren=1,81–2,60; Bazen=2,61–3,40; Sık sık=3,41–4,20 ve Her zaman=4,21-5,00.

3. BULGULAR VE YORUM

3.1. Araştırmaya Katılan Ebeveynlerin Cinsiyetlerine Göre Çocukların Ev Temelli Öğrenme Etkinliklerine Katılımlarına Ait Bulgular

Araştırmaya katılan ebeveynlerin cinsiyetlerine göre çocukların ev temelli öğrenme etkinliklerine katılımlarının “Velinin aktif katılımı”, “Velinin yetersizlik algısı”, “Velinin sorumluluk algısı” ve “Kendini Geliştirme Çabası” boyutları bakımından farklılık gösterip göstermedikleri bağımsız t-testi ile analiz edilmiş ve analiz sonuçları Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Velilerin Cinsiyetlerine Göre ÖETÖE-AKÖ'nün Alt Faktörlerinden Elde Edilen Puanlarına Ait T-Testi Sonuçları

Alt Faktör	Cinsiyet	N	X	SS	t	p
Faktör 1: Velinin aktif katılımı	Bayan	402	2,77	0,88	0,223	0,82
	Bay	178	2,79	0,86		
Faktör 2: Velinin Yetersizlik Algısı	Bayan	402	2,79	0,68	0,912	0,36
	Bay	178	2,74	0,63		
Faktör 3: Velinin Sorumluluk Algısı	Bayan	402	3,65	0,94	1,260	0,21
	Bay	178	3,54	0,96		
Faktör 4: Kendini Geliştirme Çabası	Bayan	402	3,16	0,87	1,531	0,13
	Bay	178	3,04	0,88		

Tablo 2'deki t-testi analizi sonucunda velilerin katılım düzeylerinin tüm alt faktörlerde velinin bayan ya da bay olmasına göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı görülmüştür. Ortalamalar incelendiğinde hem bayanların hem de bayların ev temelli öğrenme etkinliklerine aktif katılımı, velilerin kendini geliştirme çabası ve yetersizlik algılarının bazen düzeyinde olduğu görülmektedir. Ancak bayan ve bay ebeveynlerin sıklıkla sorumluluklarının bilincinde oldukları görülmüştür. Bay ebeveynlerin sadece aktif katılım düzeyleri bayanlardan daha yüksek iken, bayan ebeveynlerin sorumluluk algıları ve kendini geliştirme çabaları baylardan daha yüksektir. Aktif katılım algısının yüksek olmasına paralel olarak bay ebeveynlerin yetersizlik algıları bayanlara göre daha düşüktür.

Araştırmaya katılan ebeveynlerin eğitim düzeyine, mesleğine, gelir düzeyine, yaşına ve çocuğun okuduğu sınıf düzeyine göre çocukların ev temelli öğrenme etkinliklerine katılımlarının “Velinin aktif katılımı”, “Yetersizlik Algısı”, “Sorumluluk Algısı” ve “Kendini Geliştirme Çabası” boyutları bakımından farklılık gösterip göstermediklerini incelemek için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) yapılmış ve analiz sonuçları Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. ÖETÖE-AKÖ'nün Alt Faktörlerinden Elde Edilen Puanlara Ait Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

Faktörler		VAK		VYA		VSA		VKGÇ	
Değişken	Değer	X	F p	X	F p	X	F p	X	F p
Velinin Eğitim Düzeyi	Okur-Yazar	2,49	6,740 0,001	2,71	3,393 0,009	3,41	1,526 0,193	2,84	3,064 0,016
	İlkokul	2,65		2,80		3,55		3,05	
	Ortaokul	2,86		2,88		3,69		3,15	
	Lise	2,91		2,71		3,76		3,30	
	Yükseköğrenim	3,26		2,47		3,67		3,35	

Faktörler		VAK		VYA		VSA		VKGÇ	
Değişken	Değer	X	F p	X	F p	X	F p	X	F p
Velinin Mesleği	Çalışmıyor	2,71	4,907 0,008	2,79	3,345 0,036	3,62	0,474 0,623	3,13	3,660 0,026
	Memur	3,09		2,56		3,70		3,93	
	Diğer	2,80		2,81		3,57		3,04	
Velinin Aylık Geliri	<=846 TL	2,65	3,503 0,015	2,85	2,712 0,044	3,54	1,406 0,240	3,13	1,456 0,226
	847-1999 TL	2,80		2,76		3,69		3,06	
	2000-3500 TL	2,94		2,62		3,69		3,18	
	>=3501 TL	2,99		2,71		3,47		3,34	
Velinin Yaşı	<=30	2,85	1,035 0,389	2,90	1,485 0,205	3,54	1,333 0,256	3,11	0,984 0,415
	31-36	2,80		2,82		3,64		3,19	
	37-42	2,78		2,71		3,65		3,15	
	43-48	2,80		2,79		3,68		3,04	
	>=49	2,54		2,66		3,34		2,95	
Çocuğun Okuduğu Sınıf	5. Sınıf	2,99	14,916 0,001	2,81	4,402 0,004	3,87	14,182 0,001	3,39	16,412 0,001
	6. Sınıf	3,03		2,89		3,82		3,35	
	7. Sınıf	2,85		2,84		3,72		3,19	
	8. Sınıf	2,47		2,64		3,28		2,80	

VAK: Velinin Aktif Katılımı; VYA: Velinin Yetersizlik Algısı; VSA: Velinin Sorumluluk Algısı; VKGÇ: Velinin Kendini Geliştirme Çabası

3.2. Araştırmaya Katılan Ebeveynlerin Eğitim Düzeylerine Göre Çocukların Ev Temelli Öğrenme Etkinliklerine Katılımlarına Ait Bulgular

Tablo 3 incelendiğinde, velilerin sorumluluk algılarının $[F(4, 575)=1,526; p>0,05]$, velinin öğrenim düzeyi değişkeni bakımından anlamlı düzeyde farklılaşmadığı görülmektedir. Diğer taraftan velilerin aktif katılım düzeyleri $[F(4, 575)=6,740; p<0,05]$, katılım konusunda kendini geliştirme çabaları $[F(4, 575)=3,064; p<0,05]$ ve yetersizlik algılarının $[F(4, 575)=3,393; p<0,05]$ alt faktörlerinden aldıkları puanlar velinin öğrenim düzeyine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır. Farkların hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan çoklu karşılaştırma (LSD veya Tamhane) testlerinin sonuçlarına göre yükseköğrenime sahip olan velilerin aktif katılım düzeylerinin öğrenim durumu lise, ortaokul, ilkokul ve okur-yazar olan velilerden daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca lise ve ortaokul mezunu veliler ilkokul mezunları ve sadece okur-yazar olan velilere göre daha yüksek aktif katılım düzeyine sahiptir. Öğrenim Düzeylerine ait ortalamalara göre yükseköğrenim, lise, ortaokul ve ilkokul öğrenimine sahip olan veliler aktif katılım düzeylerini bazen olarak ifade etmişken, okur-yazar ebeveynler aktif katılım düzeylerini nadiren olarak belirtmişlerdir. Çoklu karşılaştırma testlerinin sonuçlarına göre yükseköğrenime sahip olan velilerin aile katılımıyla ilgili yetersizlik algılarının öğrenim durumu ortaokul ve ilkokul olan velilerden daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Yükseköğrenime sahip veliler kendilerini nadiren yetersiz olarak görürken

diğer öğrenim düzeylerine sahip olan veliler kendilerini bazen yetersiz olarak görmektedir. Çoklu karşılaştırma testlerinin sonuçlarından, velilerin öğrenim düzeylerine göre kendilerini geliştirme çabaları arasında tespit edilen farkın yükseköğrenim ve lise mezunları ile ilkökul mezunu ve okur-yazar veliler arasında yükseköğrenim ve lise mezunu veliler lehine olduğu tespit edilmiştir. Araştırmaya katılan tüm öğrenim düzeylerindeki velilerin çocuklarının ev temelli öğrenme etkinliklerine katılımı ile ilgili bazen kendilerini geliştirme çabasında oldukları ve öğrenim düzeyi arttıkça kendini geliştirme çabasının da arttığı görülmektedir.

3.3. Araştırmaya Katılan Ebeveynlerin Mesleklerine Göre Çocukların Ev Temelli Öğrenme Etkinliklerine Katılımlarına Ait Bulgular

Tablo 3'teki ANOVA sonuçları, velilerin meslek gruplarına göre aktif katılımlarına [$F(2,577)=4,907$; $p<0,05$], yetersizlik algılarına [$F(2,577)=3,345$; $p<0,05$] ve katılım konusunda kendilerini geliştirme çabalarına [$F(2,577)=3,660$; $p<0,05$] ait ortalama puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğunu göstermiştir. Ancak velilerin sorumluluk algılarına [$F(2,577)=0,474$; $p>0,05$] ait ortalama puanlarının ise meslek gruplarına göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı görülmektedir. Velilerin çocuklarının ev temelli öğrenme etkinliklerine aktif olarak katılımları, katılım konusundaki yetersizlik algıları ve katılımı ile ilgili kendini geliştirme çabaları bakımından hangi meslek grupları arasında farklılık olduğunu bulmak amacıyla yapılan çoklu karşılaştırma testlerinin sonuçları farklılığın her üç faktör içinde memur olan veliler ile çalışmayan ve diğer mesleklerde çalışan veliler arasında memur olan veliler lehine olduğunu göstermiştir. Analiz sonuçlarından mesleği memur olan velilerin aktif olarak katılımlarının hem çalışmayan hem de diğer meslek mensuplarına göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Velilerin meslek gruplarına göre aktif katılımlarına ait ortalamalara göre tüm meslek gruplarının aktif olarak katılım davranışlarının bazen gerçekleştiği görmektedir. Mesleği memur olan velilerin katılım konusundaki yetersizlik algılarının hem çalışmayan veliler hem de diğer meslek mensuplarına göre daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Velilerin meslek gruplarına ait ortalama puanlara göre çalışmayan ve diğer mesleklerde çalışan velilerin katılım konusunda kendilerini bazen yetersiz olarak görürken, memur olan veliler nadiren kendilerini yetersiz olarak görmektedir. Tablo 3'teki ortalamalar incelendiğinde, tüm gruplardaki velilerin sıklıkla sorumluluklarının bilincinde oldukları görülmektedir. Mesleği memur olan velilerin katılımı ile ilgili kendini geliştirme çabalarının hem çalışmayan veliler hem de diğer meslek mensuplarına göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Araştırmaya katılan velilerin tüm meslek gruplarına göre ev temelli öğrenme etkinliklerine katılım konusunda bazen (2,61-3,40) kendilerini geliştirmeye ihtiyaç duydukları görülmektedir.

3.4. Araştırmaya Katılan Ebeveynlerin Gelir Düzeylerine Göre Çocukların Ev Temelli Öğrenme Etkinliklerine Katılımlarına Ait Bulgular

Tablo 3'teki ANOVA sonuçlarına göre, velilerin aktif katılımlarına [F(3,576)=3,503; p<0,05] ve yetersizlik algılarına [F(3,576)=2,712; p<0,05] ait ortalama puanları velilerin gelir düzeylerine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılaşmaktadır. Ancak velilerin sorumluluk algıları [F(3,576)=1,457; p> 0,05] ve velinin katılım konusunda kendini geliştirme çabalarına [F(3,576)=1,406; p>0,05] ait ortalama puanlarının ise velilerin gelir düzeyi değişkeni bakımından anlamlı düzeyde farklılaşmadığı görülmektedir. Velilerin çocuklarının ev temelli öğrenme etkinliklerine aktif katılımları ve katılım konusundaki yetersizlik algıları bakımından hangi gelir grupları arasında farklılık olduğunu bulmak amacıyla yapılan çoklu karşılaştırma testlerinin sonuçlarından aylık geliri 2000-3500 TL ve 3500 TL'nin üzerinde olan velilerin aktif katılımlarının aylık geliri 846 TL ve 846 TL'nin altında olan velilerden daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Araştırmaya katılan velilerin gelir düzeyi gruplarına göre çocuklarının ev temelli öğrenme etkinliklerine aktif katılım düzeylerine ait ortalama puanlara göre tüm gelir gruplarındaki veliler katılım konusunda bazen (2,61-3,40) kendilerini yeterli olarak görmekte ve gelir düzeyi arttıkça velilerin katılım konusundaki yeterlilik düzeyleri de yükselmektedir. Araştırmaya katılan tüm gelir gruplarındaki velilerin bazen (2,61-3,40) katılım konusundaki yetersizliklerinin bilincinde olduklarını göstermektedir. Velilerin gelir düzeyi arttıkça katılım konusundaki yetersizlik düzeyleri azalmaktadır. Asgari ücret civarında aylık geliri olan velilerin çocuklarının ev temelli öğrenme etkinliklerine katılım konusundaki yetersizlik düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmüştür. Araştırmaya katılan velilerin gelir düzeyi gruplarına göre sıklıkla (3,41-4,20) katılımı ilgili sorumluluklarının bilincinde oldukları görülmektedir. Sorumluluk bilinci en yüksek olan grupların aylık geliri orta düzeyde olan veliler olduğu, gelir düzeyi en düşük ve en yüksek olan gruplarda yer alan velilerin sorumluluk bilincinin daha düşük olduğu belirlenmiştir. Tüm gelir gruplarındaki velilerin bazen kendilerini geliştirmeye ihtiyaç duydukları görülmektedir. Ayrıca 2000 TL ve üzeri aylık gelire sahip olan velilerin kendini geliştirme çabasının daha yüksek olduğu görülmüştür.

3.5. Araştırmaya Katılan Ebeveynlerin Yaşlarına Göre Çocukların Ev Temelli Öğrenme Etkinliklerine Katılımlarına Ait Bulgular

Tablo 3 incelendiğinde, velilerin aktif katılımları [F(4, 575)=1,035; p>0,05], velilerin yetersizlik algıları [F(4, 575)=1,485; p>0,05], velilerin sorumluluk algıları [F(4, 575)=1,333; p>0,05] ve kendini geliştirme çabalarının [F(4, 575)=0,984; p>0,05] velilerin yaşları bakımından anlamlı düzeyde farklılaşmadığı görülmektedir. Araştırmaya katılan velilerin yaş gruplarına ait ortalamalar 49 yaşından küçük olan velilerin, çocuklarının ev temelli öğrenme etkinliklerine bazen aktif olarak katılabildiklerini, 49 yaş ve 49 yaşın üstünde olan velilerin ise nadiren aktif olarak katılabildiklerini

göstermektedir. Velilerin yaşları yükseldikçe çocuklarının ev temelli öğrenme etkinliklerine aktif katılım düzeyi düşmektedir. Otuz yaş ve 30 yaş altındaki velilerin katılım düzeyleri daha yüksektir. Araştırmaya katılan tüm yaş gruplarındaki veliler çocuklarının ev temelli öğrenme etkinliklerine katılımı ilgili kendilerini bazen yetersiz görmektedir. Tablo 3'teki ortalamalar incelendiğinde aktif katılım düzeyi yüksek olan yaş gruplarındaki velilerin aynı zamanda yetersizliklerinin de farkında oldukları, aktif katılım düzeyi düşük olan yaş gruplarındaki velilerin ise yetersizliklerinin dahi farkında olmadıkları anlaşılmaktadır. Araştırmaya katılan velilerin yaşlarına göre sorumluluk algılarına ait ortalamalardan 49 yaş altındaki tüm velilerin sıklıkla (3,54-3,68) sorumluluklarının bilincinde oldukları görülmektedir. Velilerin yaşlarına göre kendilerini geliştirme çabalarına ait ortalamalar incelendiğinde, tüm yaş gruplarındaki velilerin bazen kendilerini geliştirmeye ihtiyaç duydukları ve yaş yükseldikçe kendini geliştirme çabasının azaldığı görülmektedir. 30 yaş ve altı velilerin büyük çoğunluğu anne-baba dışındaki ebeveynlerden oluşmakta bunlarda çoğunlukla öğrenimine devam etmekte oldukları için kendini geliştirme çabası yüksek olan diğer gruplardan biraz daha düşük bir çabaya sahip oldukları ifade edilebilir.

3.6. Araştırmaya Katılan Ebeveynlerin Çocuklarının Okuduğu Sınıf Düzeylerine Göre Çocukların Ev Temelli Öğrenme Etkinliklerine Katılımlarına Ait Bulgular

Tablo 3'teki ANOVA sonuçlarından, velilerin aktif katılımına [$F(3,576)=14,916$; $p<0,05$], yetersizlik algılarına [$F(3,576)=4,402$; $p<0,05$], velilerin sorumluluk algılarına [$F(3,576)=14,182$; $p<0,05$] ve velinin katılım konusunda kendini geliştirme çabalarına [$F(3,576)=16,412$; $p<0,05$] ait ortalama puanları arasında velilerin çocuklarının okuduğu sınıf düzeylerine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılık olduğu tespit edilmiştir. Tüm alt boyutlarda tespit edilen farklılaşmanın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için çoklu karşılaştırma (LSD veya Tamhane) testleri yapılmıştır. Çoklu karşılaştırma testlerinin sonuçlarından velilerin aktif katılım düzeyleri, katılım konusundaki yetersizlik algıları, katılım konusundaki sorumluluk algıları ve kendini geliştirme çabaları arasında tespit edilen farkın çocuğu 8.sınıfa devam eden veliler ile çocuğu 5, 6 ve 7. sınıfa devam eden veliler arasında olduğu bulunmuştur. Tablo 3'te ortalama puanlara göre çocukları 5, 6 ve 7. sınıflara devam eden veliler bazen (2,61-3,40) aktif katılım gösterirken, çocukları 8. sınıfa devam eden veliler nadiren (1,81-2,60) aktif katılım göstermektedir. Elde edilen bulgular sınıf düzeyi arttıkça ailelerin aktif katılım düzeylerinin azaldığını göstermektedir. Çocuğu 8. sınıfa devam eden velilerin katılım konusundaki yetersizlik algılarının diğer gruplara göre daha düşük olduğu görülmüştür. Ayrıca çocuğu 5-8. sınıflara devam eden velilerin tümü katılım konusunda bazen kendilerini yetersiz olarak görmektedir. Araştırmaya katılan çocuğu 8. sınıfa devam eden veliler bazen sorumluluklarının bilincinde iken çocuğu 5, 6 ve 7. sınıfa devam eden veliler sıklıkla sorumluluklarının bilincindedir. Çocuğun okuduğu sınıf düzeyi arttıkça velilerin katılım

konusundaki sorumluluk algıları da azalmaktadır. Çocuğu 8. sınıfa devam eden velilerin katılım konusunda kendilerini geliştirme çabalarının diğer gruplardan daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Çocuğun okuduğu sınıf değişkenine göre tüm gruplarındaki velilerin bazen kendilerini geliştirmeye ihtiyaç duydukları görülmektedir. Sınıf düzeyi yükseldikçe velilerin kendilerini geliştirme çabaları azalmaktadır.

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu bölümde, çocukların fen derslerindeki ev temelli öğrenme etkinliklerine aile katılımının bazı değişkenlere göre incelenmesinin araştırıldığı bu çalışmadan elde edilen bulgular ışığında ortaya çıkan sonuçlar sunulmuştur.

Aile katılım düzeylerine ilişkin ebeveynin cinsiyet değişkeni açısından yapılan analizlerin sonucunda hem bayanların hem de bayların ev temelli öğrenme etkinliklerine aktif olarak katılımlarının ve velilerin kendilerini geliştirme çabalarının benzer olduğu ancak ilgili katılım düzeyi ve çabaların orta düzeyde kaldığı tespit edilmiştir. Bay ve bayan ebeveynlerin yetersizlik ve sorumluluk algıları arasında da önemli farklılık olmadığı görülmüştür. Araştırmaya katılan bayan ve bay ebeveynlerin çoğunlukla sorumluluklarının bilincinde oldukları sonucuna varılmıştır. Bayan ebeveynlerin sorumluluk algıları ve kendilerini geliştirme çabaları baylardan daha yüksektir. Bu araştırmanın ebeveynin cinsiyeti değişkenine ait sonuçları, çocukların ev ödevlerini ve diğer akademik faaliyetlerini destekleme konusunda annelerin babalara göre daha etkin rol oynadıkları yönündeki mevcut literatür bulgularıyla benzerlik göstermektedir (Aslanargun, 2007; Pala-Günkan, 2007; Prins & Toso, 2008; Şad ve Gürbüzürk, 2013). Sadece aktif katılım boyutunda bayların daha yüksek katılım gösterdiği şeklindeki bulgu literatürdeki araştırmaların bulgularıyla uyuşmamaktadır. Ancak diğer bir araştırmada; özellikle veli toplantısı ve informal öğretmen görüşmelerine babaların daha fazla katıldığı bulunmuştur (West, Noden, Edge & David, 1998).

Araştırmaya katılan ebeveynlerin öğrenim düzeylerine göre çocuklarının ev temelli öğrenme etkinliklerine katılım konusundaki sorumluluk algılarının önemli bir farklılık göstermediği ve ebeveynlerin sorumluluklarının bilincinde oldukları tespit edilmiştir. Ancak ebeveynlerin öğrenim düzeylerine göre aktif katılımlarının, katılım konusunda kendilerini geliştirme çabalarının ve yetersizlik algılarının anlamlı düzeyde farklılaştığı görülmüştür. Yapılan analizlerden elde edilen bulgular öğrenim düzeyi yüksek olan velilerin aktif katılım düzeylerinin öğrenim düzeyi düşük olan velilerden daha yüksek olduğunu göstermiştir. Öğrenim düzeyi arttıkça velilerin aktif katılım düzeyleri yükselmektedir. Bu sonuç ailelerin eğitim düzeyinin yükseldikçe katılım oranlarının arttığını gösteren çalışmalar ile benzerlik göstermektedir (Anıl, 2009; Fantuzzo, Tighe & Childs, 2000; Fantuzzo, Mcwayne & Perry, 2004; Harris & Goodall, 2008; Kotaman, 2008; Pala-Günkan, 2007; Şad ve

Gürbütürk, 2013; Şahin, Sanalan, Bektaş ve Kaygısız, 2010). Özellikle okur-yazar olan ve ilkokul mezunu ebeveynlerin kendi katılım düzeylerini yeterli görmedikleri tespit edilmiştir. Araştırmaya katılan yükseköğrenim mezunu ebeveynlerin katılım konusunda yetersizlik algılarının düşük olduğu, okur-yazar olan, ilkokul, ortaokul ve lise öğrenimine sahip ebeveynlerin ise orta düzeyde olduğu görülmüştür.

Araştırmaya katılan ebeveynlerin meslek gruplarına göre çocuklarının ev temelli öğrenme etkinliklerine aktif katılımlarının, yetersizlik algılarının ve katılım konusunda kendilerini geliştirme çabalarının anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Ancak velilerin sorumluluk algılarının meslek gruplarına göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı görülmüştür. Araştırmaya katılan velilerden mesleği memur olan velilerin ev temelli öğrenme etkinliklerine aktif katılımlarının ve katılım konusunda kendilerini geliştirme çabalarının hem düzenli bir işte çalışmayan hem de diğer meslek mensuplarına göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bununla birlikte mesleği memur olan velilerin yetersizlik algılarının çalışmayan ve diğer meslek mensuplarından daha düşük olduğu görülmüştür. Araştırmaya katılan velilerin meslek grupları ve öğrenim düzeylerinin çapraz tablolarla incelenmesi sonucunda mesleği memur olan velilerin çoğunluğunun lise ve üstünde öğrenim düzeyine sahip oldukları, düzenli bir işte çalışmayan ve diğer meslek mensuplarının ise çoğunluğunun ortaokul ve altında öğrenim düzeyine sahip oldukları görülmüştür. Öğrenim düzeyi, gelir düzeyi ve meslek grubu gibi değişkenlere göre yapılan karşılaştırmalardan mesleği memur olan öğrenim ve gelir düzeyi yüksek ailelerin çocuklarının eğitim ve öğretimleri ile ilgili katılım, çaba ve sorumluluklarının yüksek düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Velilerin çocuklarının ev temelli öğrenme etkinliklerine aktif katılımlarının ve katılıma ilişkin yetersizlik algılarının velilerin gelir düzeylerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir. Bu sonuç ailenin gelir düzeyi yükseldikçe katılım düzeyinin arttığını belirten çalışmaların sonuçlarıyla uyumludur (Driessen, Smit & Slegers, 2005; Harris & Goodall, 2008; Şad ve Gürbütürk, 2013). Yüksek sosyo-ekonomik düzeydeki ailelerin çocuklarına ev ödevlerinde daha fazla destek verdikleri görülmüştür (Driessen, Smit & Slegers, 2005). Yapılan bazı çalışmalar sosyo-ekonomik düzeyin ailelerin katılım düzeylerini açıklamada önemli bir değişken olmadığı yönündedir (Bevill, 2007; Hoover-Dempsey, Walker, Sandler, Whetsel, Green, Wilkins, et al., 2005). Ancak velilerin sorumluluk algılarının ve katılım konusunda kendilerini geliştirme çabalarının gelir düzeyi değişkeni bakımından anlamlı düzeyde farklılaşmadığı görülmüştür. En düşük memur maaşı ve üzerinde geliri olan ailelerin çocuklarının ev temelli öğrenme etkinliklerine aktif katılım davranışlarının asgari ücret düzeyinde geliri olan ailelere göre daha yüksek düzeyde gerçekleştiği tespit edilmiştir. Aktif katılım düzeyi düşük olan en düşük memur maaşının altında gelir düzeyine sahip velilerin ev temelli öğrenme etkinliklerine katılım konusundaki yetersizlik algılarının ise memur maaşının üstünde geliri olan velilerden daha yüksek

olduğu tespit edilmiştir. En düşük memur maaşı ile asgari ücret arasında geliri olan ve asgari ücretin altında geliri olan ailelerin hem aktif katılım düzeyleri hem de yetersizlik algıları benzerlik göstermektedir. Ancak tüm gelir düzeylerindeki ailelerin çocuklarının ev temelli öğrenme etkinliklerine aktif katılım davranışlarının kısmen gerçekleştirdiği sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmaya katılan velilerin gelir düzeyi değişkenine göre çocuklarının ev temelli öğrenme etkinliklerine katılım konusundaki sorumluluklarının çoğunlukla bilincinde oldukları belirlenmiştir. Ancak asgari ücretin altında geliri olan ve yüksek gelir düzeyine sahip velilerin katılım konusundaki sorumluluk algılarının orta gelir düzeyine sahip velilerden daha düşük olduğu görülmüştür. Aynı zamanda gelir düzeyi düşük olan ailelerin katılım konusunda kendilerini geliştirme çabalarının en düşük memur maaşı ve üzerinde geliri olan ailelerden daha düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmaya katılan ebeveynlerin yaş değişkeni düzeylerine göre çocuklarının ev temelli öğrenme etkinliklerine aktif katılımlarının, sorumluluk algılarının, katılım konusunda kendilerini geliştirme çabalarının ve yetersizlik algılarının önemli bir farklılık göstermediği görülmüştür. Araştırmanın bulguları 30 yaş altı velilerin aktif katılım düzeylerinin ve yetersizlik algılarının yüksek olduğunu, 49 yaş ve 49 yaşın üstündeki velilerin ise aktif katılım düzeylerinin, yetersizlik algılarının, sorumluluk algılarının ve kendilerini geliştirme çabalarının düşük olduğunu göstermiştir. Elde edilen bulgulardan aktif katılım düzeyleri yüksek olan 49 yaşından küçük olan velilerin aynı zamanda yetersizliklerinin ve sorumluluklarının farkında oldukları ve eksikliklerini gidermek için bir çaba içerisinde oldukları görülmüştür. Ancak aktif katılım düzeyleri düşük olan 49 yaş ve 49 yaşın üstündeki velilerin ise yetersizliklerinin dahi farkında olmadıkları, sorumluluklarının bilincinde olmadıkları, bunlara rağmen kendilerini geliştirme yönünde de bir çaba içinde olmadıkları sonucuna varılmıştır. Velilerin demografik özelliklerinin çapraz tablolarla incelenmesinden 30 yaş altı velilerin çoğunluğunun anne-baba dışındaki abi ve ablaları kapsayan diğer ebeveynlerden oluştuğu, 49 yaş ve 49 yaşın üstündeki velilerin ise eğitim düzeyi düşük anne ve babalardan oluştuğu görülmüştür.

Araştırmaya katılan ebeveynlerin çocuklarının ev temelli öğrenme etkinliklerine aktif katılımlarının, yetersizlik algılarının, sorumluluk algılarının ve katılım konusunda kendilerini geliştirme çabalarının çocuklarının okuduğu sınıf düzeyi değişkenine göre anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Çocuğu 5, 6 ve 7. sınıfa devam eden velilerin ev temelli öğrenme etkinliklerine aktif katılımlarının çocuğu 8. sınıfa devam eden velilerden daha yüksek olduğu ve aktif katılımı yüksek olan velilerin katılım konusundaki yetersizlik algılarının da yüksek olduğu tespit edilmiştir. Yani katılım düzeyi düşük olan velilerin yetersizliklerinin de tam olarak bilincinde olmadıkları belirlenmiştir. Araştırmaya katılan çocuğu 5-8. sınıflara devam eden velilerin tümünün katılım konusunda orta düzeyde yetersiz olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Çocuğun okuduğu sınıf düzeyi arttıkça velilerin hem katılım konusundaki sorumluluk

algılarının hem de katılım konusunda kendilerini geliştirme çabalarının azaldığı tespit edilmiştir. Bu sonuçlar öğrencinin yaşının ya da sınıf düzeyinin artmasıyla birlikte aile katılımının da azaldığı yönündeki literatürle benzerlik göstermektedir (Chen, 2008; Tam & Chan, 2009). Ancak bazı çalışmalarda öğrencilerin sınıf düzeylerindeki farklılığın velilerinin katılım düzeylerini etkilemediğini gösteren araştırma sonuçları da mevcuttur (Kotaman, 2008; Şad ve Gürbüzürk, 2013; Xu, 2007).

Çocuğun okuduğu sınıf düzeyi ile çocuğun özel ders-kurs alma durumuna ait özelliklerin çapraz tabloları incelendiğinde 8. sınıfa devam eden çocukların çoğunluğunun özel ders-kurs aldığı görülmüştür. Çocuğu 8. sınıfa devam eden velilerin aktif katılımlarının düşük olması bu durum ile açıklanabilir. Aynı zamanda çocuğu 8. sınıfa devam eden velilerin katılım konusunda kendilerini yetersiz olarak değerlendirmemeleri, bu konuda kendilerini geliştirme çabası içinde olmamaları çocuklarına ilave ders-kurs sağlamakla katılım ve destek sorumluluklarını yerine getirdiklerini düşünmelerine bağlanabilir.

5. ÖNERİLER

Bu araştırmanın sonuçlarına göre araştırmada incelenen değişkenlerde dikkate alınarak çocukların ev temelli öğrenme etkinliklerine ailelerin katılımına ilişkin geliştirilen öneriler aşağıda sunulmuştur.

1. Araştırmaya katılan ebeveynlerin büyük çoğunluğunu anneler oluşturmaktadır. Ayrıca genel olarak velilerin öğrenim düzeylerinin ortaokul ve altı olduğu, velilerin demografik özelliklerine ait istatistiklerden bayanların çoğunlukla ev hanımı olduğu anlaşılmaktadır. Eğitim düzeyi düşük olan bayan ebeveynlerin çoğunlukla da annelerin sorumluluk duygularının yüksek olmasına bağlı olarak kendilerini geliştirme çabalarının da yüksek olması eğitim politikası geliştirenler, okul yöneticileri, öğretmenler ve eğitim araştırmacılarına önemli bir fırsat sunmakta ve ayrıca tüm taraflara önemli bir sorumluluk yüklemektedir. Aile katılımı konusunda eğitim politikaları geliştirilerek, aile eğitim programları düzenlenerek, aile eğitim materyalleri hazırlayarak ailelerin ev temelli öğrenme etkinliklerine katılım konusundaki eksiklikleri giderilmeli ve ihtiyaçları karşılanmalıdır.

2. Araştırmanın sonuçları; okur-yazar olan, ilkokul, ortaokul ve lise öğrenimine sahip ebeveynlerin ev temelli öğrenme etkinliklerinde çocuklarına yardımcı olmaları için gerekli olan bilgi, beceri ve anlayış olarak eksiklerinin giderilmesi gerekliliğini ortaya koymaktadır. Formal eğitim sürecini tamamlamış öğrenim düzeyi düşük olan velilerin bu eksikliklerinin giderilmesi ancak eğitim programları, eğitim materyalleri, bilgilendirmeler ve bireysel çabalarla mümkün olacaktır.

3. Araştırmaya katılan ebeveynlerin öğrenim düzeyi yükseldikçe çocuklarının ev temelli öğrenme etkinliklerine katılım konusunda kendilerini geliştirme çabalarının arttığı tespit edilmiştir. Araştırmanın dikkat çeken bulgularından biri de aktif katılım düzeyleri düşük ve bu konuda eksiklikleri

olduğunu belirten düşük öğrenim düzeyine sahip ebeveynlerin katılım konusundaki sorumluluk algılarının ve kendilerini geliştirme çabalarının da yetersiz olmasıdır. Bu tür ebeveynlerin öncelikle çocuklarının eğitim ve öğretiminde sorumluk almaya cesaretlendirilmeleri ve bu konuda gelişime açık olmaları yönünde bilinçlendirilmeleri gerekmektedir.

4. Özellikle dar gelirli ve düzenli bir işte çalışmayan veliler ile eğitimleri yoluyla edindikleri bir işi ya da mesleği olmayan velilerin aile eğitim programları, eğitim materyalleri ve bilgilendirmeler yoluyla çocuklarının eğitim ve öğretimine katılım konusunda sorumluluk almaya cesaretlendirilmeleri ve bu konuda gelişime açık olmaları yönünde bilinçlendirilmeleri gerekmektedir.

5. Gelir düzeyi düşük olan ve gelir düzeyi yüksek olan ailelerin çocuklarının eğitime daha fazla ve bilinçli katılımlarının sağlanmasına yönelik eğitim programlarının düzenlenmesinin, okul-veli işbirliğinin artırılmasının ve gelir düzeyi düşük olan ailelerin kendilerini geliştirmelerine imkân sağlayacak materyal ve kaynak temin edebilmeleri için ekonomik destek sunulmasının faydalı olacağı düşünülmektedir.

6. Özellikle ortaokulun üst sınıflarına devam eden öğrencilerin ortaöğretime geçiş için hazırlandıkları düşünüldüğünde bilişsel ve duyuşsal olarak ebeveyn desteğine daha fazla ihtiyacı olacaktır. Bu bağlamda çocukları üst sınıflara devam eden velilerin katılım konusunda bilgilendirilmesi ve bilinçlendirilmesi gerekmektedir.

KAYNAKLAR

- Aksu, F. F. (2014). Fen Derslerinde Ev Temelli Öğrenme Etkinliklerinin Aile Katılımı Açısından İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kafkas Üniversitesi, Kars.
- Anderson K. J., & Mike, M. K. (2007). Parent involvement in education toward an understanding of parents' decision making. *The Journal of Educational Research*, 100 (5), 311-323.
- Aml, D. (2009). Uluslararası öğrenci başarılarını değerlendirme programı (PISA)'nda Türkiye'deki öğrencilerin fen bilimleri başarılarını etkileyen faktörler. *Eğitim ve Bilim*, 152 (34), 87-100.
- Arıkan, Y. D., ve Altun E. (2007). Sınıf ve Okulöncesi Öğretmen Adaylarının Çevrimiçi Ödev Sitelerini Kullanımına Yönelik Bir Araştırma. *İlköğretim Online*, 6(3), 366-376.
- Aslanargun, E. (2007). Okul aile işbirliği ve öğrenci başarısı üzerine bir tarama çalışması. *Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18, 119-132.
- Balli, S. J., Wedman J. F. & Demo D. H. (1997). Family involvement with middle-grades homework: effects of differential prompting. *The Journal of Experimental Education*, 66(1), 31-48.

- Bevill, L. C. (2007). The Effect of parental involvement upon student achievement and student diligence: A study of students and parents in Grenada. Unpublished doctoral dissertation, Tennessee State University, Tennessee.
- Chen, J. J.-L. (2008). Grade-level differences: Relations of parental, teacher and peer support to academic engagement and achievement among Hong Kong students. *School Psychology International*, 29 (2), 183-198.
- Çelenk, S. (2003). Okul başarısının ön koşulu: Okul aile dayanışması. *İlköğretim-Online*. 2(2), 28–34.
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G. ve Büyüköztürk, Ş. (2010). Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik. Tek ve çok değişkenli dağılımlar için sayıtların analizi, lojistik regresyon analizi, diskriminant regresyon analizi, küme analizi, açıklayıcı faktör analizi, doğrulayıcı faktör analizi, yol analizi. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Demircan, A. N. (2012). Ortaöğretim okullarında aile katılımı: Ölçek uyarlaması. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kastamonu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kastamonu.
- Diana, B. H. M. (2008): Families, their children's education, and the public school: an historical review. *Marriage & Family Review*, 43 (1-2), 39-66.
- Driessen, G., Smit, F., & Slegers, P. (2005). Parental involvement and educational achievement. *British Educational Research Journal*, 31 (4), 509–532.
- Epstein, J. L. & Van Voorhis, F. L. (2001). More than minutes: Teachers' roles in designing homework. *Educational Psychologist*, 36 (3), 181-193.
- Ersoy, A., ve Anagün, Ş.S. (2009). Sınıf öğretmenlerinin fen ve teknoloji dersi ödev sürecine ilişkin görüşleri. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi*, 3(1), 58-76.
- Fan, W., Williams C. M. & Wolters C. A. (2012). Parental Involvement in predicting school motivation: Similar and differential effects across ethnic groups. *The Journal of Educational Research*, 105 (1), 21-35
- Fan, X. & Chen, M. (2001). Parental involvement and students' academic achievement: a meta-analysis. *Educational Psychology Review*, 13 (1), 1-22.
- Fantuzzo, J., Mcwayne, C., & Perry, A.M. (2004). Multiple dimensions of Family Involvement and Their relations to Behavioral and Learning Competencies For urban, Low Income Children, *School Psychology Review*, 33(4), 467, 480.
- Fantuzzo, J., Tighe, E., & Childs, S. (2000). Family Involvement Questionnaire: A Multivariate Assessment of Family Participation in Early Childhood Education. *Journal of Educational Psychology*, 92(2) 367-376.
- Gündoğan-Özben, B. (2006). İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin fen bilgisi dersindeki başarılarına ev ödevi çalışmalarının etkisi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.

- Harris, A., & Goodall, J. (2008). Do parents know they matter? Engaging all parents in learning. *Educational Research*, 50 (3), 277-289.
- Henderson, A.T. & Mapp, K.L. (2002). A new wave of evidence: The impact of school, family and community activities on student achievement. Austin: Southwest Educational Laboratory.
- Hill, N.E. & Craft, C.A. (2003). Parent-school involvement and school performance. *Journal of Educational Psychology* 95, 74–83.
- Ho, S. C. (2010). Family influences on science learning among Hong Kong adolescents: What we learned from Pisa. *International Journal of Science and Mathematics Education* 8, 409-428.
- Hoover-Dempsey, K. V., Walker, J. M. T., Sandler, H. M., Whetsel, D., Green, C. L., Wilkins, A. S., et al. (2005). Why do parents become involved? Research findings and implications. *The Elementary School Journal*, 106 (2), 105-130.
- Jeynes, W.H. (2003). A meta-analysis: The effects of parental involvement on minority children's academic achievement. *Education and Urban Society* 35, 202–218.
- Ji, C. S., & Koblinsky, S. A. (2009). Parent involvement in children's education an exploratory study of urban, Chinese immigrant families. *Urban Education*, 44, 687-709.
- Karasar, N. (2011). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. (22. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kaya, S., & Lundeen, C. (2010). Capturing Parents' Individual and Institutional Interest Toward Involvement in Science Education. *J Sci Teacher Educ*, 21, 825–841.
- Keçeli-Kaysılı, B., (2008). Akademik başarının artırılmasında aile katılımı. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 9 (1), 69-83.
- Kılıç, Z. (2010). İlköğretimde Hayat Bilgisi Dersinde Aile Katılımı Çalışmaları. Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Kim, Y. (2009). Minority parental involvement and school barriers: Moving the focus away from deficiencies of parents. *Educational Research Review* 4, 80–102.
- Kotaman, H. (2008). Türk ana babalarının çocuklarının eğitim öğretimlerine katılım düzeyleri. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21 (1), 135-149.
- Lemmer, E. (2011). Making it happen: A grounded theory study of inservice teacher training for parent involvement in schools. *Education as Change*, 15 (1), 95-106.
- MEB. (2006). İlköğretim Fen ve Teknoloji Dersi (6., 7. ve 8. Sınıflar) Öğretim Programı. Ankara: Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı.
- Memiş, A. D. (2007). Öğrencilerin çalışma oryantasyonlarını etkileyen demografik faktörler. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(2), 291-321.

- Mendez, J.L. (2010). How can parents get involved in preschool? Barriers and engagement in education by ethnic minority parents of children attending Head Start. *Cultural Diversity and Ethnic Minority Psychology* 16(1), 26–36.
- Pala-Günkan, H. E. (2007). Ailenin ilköğretim öğrencilerinin eğitimi üzerindeki etki düzeyinin belirlenmesi. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Fırat Üniversitesi, Elazığ.
- Paulu, N., & Martin, M. (1991). *Helping your child learn science*. Washington, DC: Office of Educational Research and Improvement.
- Prins, E., & Toso, B. W. (2008). Defining and measuring parenting for educational success: A critical discourse analysis of the parent education profile. *American Educational Research Journal*, 45 (3), 555-596.
- Salıcı-Ahioğlu, Ş. (2006). Öğretmen Ve Veli Görüşlerine Göre Farklı Sosyoekonomik Düzeydeki Ailelerin İlköğretim Birinci Sınıf Öğrencilerinin Okuma Yazma Sürecini Etkileme Biçiminin Değerlendirilmesi. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Secer, M. (2010). İlköğretim öğrencileri ve öğretmenlerinin performans görevleri ve bu görevlerde internet kullanımını hakkındaki görüşleri. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Smith-Hill, L. (2007). *A Profound Partnership: Parents and Schools Improving Outcomes for Student*. Unpublished doctoral dissertation, Willmington College, Ohio.
- Şad, S. H. ve Gürbüzürk, O. (2013). İlköğretim Birinci Kademe Öğrenci Velilerinin Çocuklarının Eğitimine Katılım Düzeyleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*, 13(2), 993-1011.
- Şahin, R., Sanalan, V. A., Bektaş, Ö., ve Kaygısız, Y. (2010). Ebeveynlerin fen okuryazarlık düzeylerinin ilköğretim 7. sınıf öğrencilerinin fen ve teknoloji dersi başarılarına etkisi. *Erzincan Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi* 3(1), 125-143.
- Talib, O., Luan, S., Azhar, S., & Abdullah, N. (2009). Uncovering Malaysian students' motivation to learning science. *European Journal of Social Sciences*, 8 (2), 266-276.
- Tam, V. C. & Chan, R. M. (2009). Parental involvement in primary children's homework in Hong Kong. *The School Community Journal*, 19 (2), 81-100.
- Tezel-Şahin, F., ve Cevher-Kalburan, F. N. (2009). Aile eğitim programları ve etkililiği: Dünyada neler uygulanıyor? Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi 25 (1), 1-12.
- Turanlı, A. S. (2009). Öğretmenlerin ödevle ilişkin görüşleri: Ortamsal etmenlere dair nitel bir çalışma. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(37), 129-143.

- Uludağ, A. (2008). Elementary preservice teachers' opinions about parental involvement in elementary children's education. *Teaching and Teacher Education* 24, 807–817.
- Van Voorhis, F. L. (2003). Interactive homework in middle school: Effects on family involvement and science achievement. *The Journal of Educational Research*, 96(6), 323-338.
- Van Voorhis, F. L. (2004). Reflecting on the homework ritual: Assignments and designs, *Theory into Practice*, 43(3), 205-12.
- Walker, J. M. T., Hoover-Dempsey, K. V., Whetsel, D. R., & Green, C. L. (2004). Parental involvement in homework: A review of current research and its implications for teachers, after school program staff, and parent leaders. Cambridge, MA: Harvard Family Research Project; Harvard Graduate School of Education.
- West, A., Noden, P., Edge, A., & David, M. (1998). Parental involvement in education in and out of school. *British Educational Research Journal*, 24 (4), 461-484.
- Wingard, L., & Forsberg, L., (2009). Parent involvement in children's homework in American and Swedish dual-earner families. *Journal of Pragmatics* 41 (8), 1576-1595.
- Xu, J. (2007): Middle School Homework Management: More than just Gender and Family Involvement, *Educational Psychology: An International Journal of Experimental Educational Psychology*, 27(2), 173-189).
- Yenilmez, K., ve Duman, A. (2008). İlköğretimde matematik başarısını etkileyen faktörlere ilişkin öğrenci görüşleri. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 19, 251-268.
- Yuladır, C. ve Doğan, S. (2009). Fen ve teknoloji dersinde öğrencilerin ev ödevi performansını arttırmaya yönelik bir eylem araştırması. *Journal of Arts and Sciences*, 12, 211-238.